

ACC. N:R M. 13050: 1-20.

Landskap: *Skåne*

Upptecknare: *O. Eskilsson*

Färingtöfta

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Härad: *N. Åsbo*

Berättare: *Otto Eskilsson*

"

Socken: *Färingtöfta*

Berättarens yrke: *f. d. lantbr.*

Uppteckningsår: *1954*

Född år *1877* i *Färingtöfta*

Välföljden. s. 1-3.

Allmogens sittmöbler. s. 4-9.

Marknaderna. s. 10-14.

Spisar. s. 15-20.

LUF 82.

" *94.*

N. M. 45.

" " *65.*

Skriv endast på denna sida

Wætföljden

ACC. N:R M. 13050:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 82
/

Under 1800-talet och ännu längre tillbaka förekom
här i Skogsstrakterna med stora arealer Skogsmarks
Ärligens svedjelant som hackades och sedan brändes
torvorna upp, i denna aska såddes råg som
första gröda därefter sattes potatis och som
tredje gröda såddes havre, det var ett tidsödande
arbete att så och sätta ibland stenar och stubbar
men arbetskraften var ej dyr på den tiden,
därefter fick svedjelandet ligga till bete, men
blev det efter några år åter gjungbeväxt
Omkring 1890 upphörde svedjelandet här på trakten
och odlades och brukades jorden på mera lörande
och rationellt sätt, Under svedjetiden hade Kant-
brukarna kört ut kreaturgödseln på närmaste
åkrar kring gårdarna, så dessa voro i god kultur
men som ej konstgöding fanns på den tiden
var längre än betagna åkrar rädda.

För i början av 1900-talet hade Lantbrukarna en åker som låg i träda, den blev mer eller mindre arbetat för agär, på denna efter gödning såddes råg andra året sattes potatis tredje året Blandad eller hvar för sig årt göddes och såddes åter hvar var utsäddes gräst, sedan låg den i vall i två år varefter den upplöjdes och åter såddes med hvar. på mindre gårdar var det möjligen ej någon särskild värföljd.

Rotfruktodling i större omfattning började omkring 1910. Sockerbetor har ej odats här för än de senaste 4 åren. Rotfrukterna brukade beräknas räcka hela stamtiden, efter det sockerbetor börja odas har rotfruktsarealen minskat på grund av massan de får från sockerbetan. Potatisodlingen har kraftigt ökat de senaste 5 åren på grund av Insverns Bränneri ligger mitt i socknen och därifrån erhåller de druck till husen.

så de äro ej brukade av rotfrukternas
Någon fröda finnes ej numera sedan 25 år tillbaka
~~och~~ sedan utökningen av potatensodling och rotfrukter.
Kommit så någon riktig växtföljd är ej lätt att ange
Hösträdesodlingen här på orten har minskat och
på många gårdar rent upphört.
Grönsaker odlas ej här i någon stor omfattning
på många ställen finnes kultiverad betesmark
som gödhas och vårdas men det är mest odlad
skogsmark som blir till föda åt djuren under
sommaren och inverte ej på växtföljden
Som rotfrukter och potatis här på orten
dominera skärdarna tror jag ej att de kan
hålla fast någon växtföljd numera.
Det bör antecknas att inom socknen ej finnes
några större gårdar utan de flesta omfatta
10 a 20 ha odlad jämte större skogsmarker.

Ålsmogens sittplatsen

Ålsmogens sittmöbler.

ACC. N:R M. 13050:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

fuf. 94

Bänkar runt väggarna i stugan har jag
ej köpt, men i berättarens barndomsken var
fasta Bänkar på ena sidan av stugan,
samt en kortare, vid bordranden der
husbonden brukade sitta, bänken å
längsidan var inrättad så att 6 st mindre
avdelningar, var gjorda för att gässen
der skulle ruva sina ut sina ägg, gässen
blevo så tama att de knäpna på lammnen
som var satt för dem när de ville ut och
kom själva till farstugdörren när de ville
in, på lammnen som var satt för gässen var
utskuret ett hål i form av ett hjärta, när
någon satte sig på bänken utan tänke
på gässen kändes det ofta att gässen
bit honom i benet, då han blev mycket
förskräckt till stor till stor förtäring för
oss barn, någon liggplats på bänkarna

var det ej långbordet stod vid den väggfaste
bänkarnas, på andra sidan bordet var det
stolar att sitta på, på de väggfaste bänkarnas
placerade sig alltid de manliga gästerna på
stolarna den kvinnliga delen. Stolarna hade 4
ben och de bakersta var en den längre var på
2. Förribbor voro påstå och bildade således ryggsät
dessa om bänkar och stolar var mellan 1860 till
1900 talet då fabriksstolar av flera slag kom till
användning. Före 1860 talet användes pallen
eller korta små bänkar, varför ändring i
möbleringsplanen gordes var vår att de fabriks-
tillverkade stolarna sågo vackrare ut och
inköptes efter råd och lägenhet. Pallen fanns
av olika slag, mjölkpallen är i bruk ännu
i dag det är en plankbit $\frac{1}{2}$ meter lång
med 3 st $\frac{1}{2}$ den längre ben var på mjölkerskan
sitter

Även 2 alnar långa pallasar med $\frac{1}{2}$ alm höga ben
som små barn satt på. Bredpallasar brukades
lånas inom socknen om sådana fanns de voro
ej allmänt förekommande.

Stolar har förut nämnts om något fanns
placerades stolarna omkring bordet. Nu tidigare
hade man funnit någon slags bänkar att sitta
på. Kistor voro placerade i särskildt rum
eller på vinden. På 1870 talet började särskilda
snickare tillverka stolar, även fanns här en
stolmakare i Snällsöd som utslutande tillverkade
stolar och ködde ut i Byggdarna och marknader
och sålde dem de voro som förut nämnts med
4 ben 2 tum fyrkantiga ovan de två bakre
var något längre och något bakåtböjda
mellan dem sattes in ribbor så bildade ryggsäten
3 Stolar med armstöd förekom det var 2 tum höga
som sattes fast i bakre benen och framme benen

som då voro en 6 tum längre öfver siten
sådana stolar kallades morastolar, några
särskilda stolar för högre ståndspersoner har
jag ej hört talas om

Stollbenen voro i äldre tider fyrkantiga med en
2 tum diameter, tvärlämnorna voro intaggade i
benen den översta varpå siten ligger en slä
på 2 tum bredt och 1 tum tjock samt mellan
siten och golvet en slä mellan alla benen på
1 tum som alla intaggades i stollbenen

Stolar med hölmsits har jag ej hört talas om
utan voro sittarna av 12 tum tjocka furubräddor
Stolarna tillverkades utslutande av björk eller Bok
de brukade överskyckas med linolja några
snidare fanns ej på stolar som tillverkades
i dessa trakter, det först på senare tider sådana

4 kunde köpas på marknaden eller i affärer

Stolar med 3 ben fanns men de kallades panner

och voro benen längre om de skulle sitta vid
bordet på den ursprungliga av trästäm till stol
har jag ej hört talas om, ej heller stolar som
kunde användas till bord. Gångstolar förkom
ej här för än 1890 talet och voro dess tillverkade
på fabriks och hade långa böjda medar att gånga
på. Spinalfjädrar kom till dessa trakter först
i början av 1900 talet, i början av 1900 talet ersatte
äldre stoltypen med fabriksgjorda pinnstolar siten
var av trä, pinnar och ben svarvade, trälaget
var mest gran eller fur träsitnen var omkring
16 tum en framsida och 18 tum bak i ryggen
var på sättes 6 pinnar som voro bovrade i sitnen
och över dem gående tvärså, de voro i allmänhet
målade i oljefärg.

5 Stoppade och klädda stolar kom ej i bruk
på denna trakt för än 1910 talet och voro då
ganska sällsynta.

ACC. N:R M. 13050:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stolar tillverkades i äldre tider i byggen och
hade vi som förut nämns stolar i kommunen
han hette Bengt Olsson i Inämnad, han sydde
även med annat snickeri, någon signatur
på sina stolar lärmas han ej.
Senare köptes stolar på marknader och affärer
Gungstolarnas tillverkning känner jag ej till

Marknader

ACC. N:R M. 13050:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Här på trakten var ⁸flyg marknad vid Klippan
det största evngemanget i det äldre rumm den 19
Juni varje år, efter 1880 talet den tredje Onsdagen
i juni månad varje år, det började i äldre tider
kvällen före marknadsdagen och pågick till
marknadsdagens kväll.

Till detta marknad började redan dagen före
nedpackas matsäck och annat, både äldre och
ynge skulle dit, till och tjänare voro enligt
antals fria den dagen för att resa dit.

Maten nedpackades i matskin som innehåll
olika sorter efter vass och ens förmåga

Resan gick med skjuts från varje gård
men på resan kunde ju på vägen flera
skjutser träffas, så när de kom fram var de
ibland en lång rad. Inom var ju med så
supning och smyktighet förekom ofta

Försäljare av alla slag voro reita dagen före

N. M. 45

för att packa upp sina varor. I gårdarnas
omkring marknadsplatsen hade resande i god tid
aukuderat att mot ersättning få ställa in
sina hästar, den som hade något att sälja
från wagnarne köll med hästarna på
marknadsplatsen. från berättarens bostad var
endast 20 km så vi körde i ett till marknaden.
har ej hört berättelsen och sägna från längre
bort kommande resande, flera marknader
i rad längre sig ej på denna frakt.
några rovar har ej hört däremot fick tjurar
var mycket utbredd den så många blev an
med sin portomått och plånbok.
Husfolk och jämta tjurar och barn reste
gerna själva dit då det ansågs som högtid
och fridag. Den som stannade hemma
fick enligt traditionen alltid marknadsgåva

3
Till marknaden kom regelbundet lierneder
från Traktor den sådana Tillverkades särskilt
minns jag limontorpsliar som alltid hade stor
åtgång även andra liar fördes som från Brostätt
m.fl. En vara som regelbundet sålufördes
var vänserivor för hand och har berättat
i många år kört ett lass på 200 rivor till
marknaden och köides här hemma från vid 12 tiden
på natten så var vi på marknaden kl 3 på morgonen
och det hände att vi hade sålt ut lasset till kl 8
Gårdsfarchandlande såväl judar som andra
personer besökte under 1800 Talet och i början
av 1900 Talet gårdarne med en Tids mellanrum
av 1 eller 2 månader och de sålufördes allt möjligt
från dukar till papper och krusert, det kommer
ännu någon gång på året personer som kuper
upp lump - skrot och Tegel. Tiedit på mark-
naden lierneder ej möjligen vid Treatorsaffären

Marknadsplatsen låg omedelbar intill Byggsamhällets
numera Klippans köping och omfattade omkring
10 tunnland och är numera anlagd till stadspark.
Ägare var nog samhället, som utarrenderade platsen
till enskild person, som lät upprätta bodar
och stånd till marknaden och hyrde ut dem
till personer som skulle saluföra varor, dessa
stånd och bodar var placerade i rader med 10-15
meters mellanrum. Till marknaden fordes fast
i mindre omfattning denna dag kreatur, hästar
och grisar, men mest hemsjöd, alster, smede av
alla slag, klipstenar, denna mest bygnadsstenar,
beksaker av alla slag, någon till förkam ej
med fick den som köpte på marknaden och sålde
varor betala en viss avgift här för.

4 Bytte av såväl hästar som klackor förkam
ganska mycket, kredit hördes sällan talas om.

En fraktionerlig sed var att till hemmavarande
och vänner, köpa några varor eller minnessaker
att skänka dem det kallades marknadsgåva
Hemfärdens förtägs: större och mindre klungor
och som en stor del var mer eller mindre
berusade förkom en del olyckor varorna
som köpts laddades vid hemfärden på vagnarna
om det var varor som kunde laddas annat
sätt de togs dem hem på annat sätt
Fåga särskilda sägner eller berättelser
om Fly marknad har jag ej hört

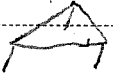
Öldstat Utomhus

Spisar.

ACC. N:R M. 13050:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

För 80 år sedan anordnades Öldstat i det pris
då de hade en omkring 50 cm hög järnspis
på 3 ben varunder de eldade och satte på den
gryta eller kittel som de skulle koka vatten
i till kvätt eller annat, som vindskydd
uppsattes på lämpligt avstånd en dörr eller
annat förs föremål

Järnspisen såg ut ungefär så här
Utomhus var det på stenhällen i köket som
kallades spis som likadan järnspis sattes
varunder det eldades och nästan gick upp i den
skorsten som var byggd över densamma, någon
anordning att hänga grytan över elden har
benämnt ej hört. Talas om eller sett, kumera
lins järnspisar överallt av skilda slag
se mat lagades på denna stenhäll, någon
särskilt benämning på spisar har jag ej
hört, det är nog långt tillbaka i tiden

N. M. 65

ovannämnda spisas tillkomst. Spisen murades
som nämns av gråsten, der som eldstad skulle
vara murades en fördjupning i spisen varöfver
lades smala järnstänger eller raster varigenom
askan efter veden fäll ner och kunde
utöfas genom särskild anordnat hål.

Spisen var liksom inmurad i skorstenen och
utgjorde botten på denna vid ena sidan
var så lagt en 10 a 12 tum grovt ektråd 2 alnar
från golvet varpå skorstenen murades
den öppning som derigenom uppkom var
tillhåll till spisen. detta tråd kallades askan
några grythängare eller dylikt har ej
forekommit på denna trakt

Bakugnen byggdes intill spisen med ugnslucka
bakom eldstaden luckan var omkring 1 meter
bred och 1/2 meter hög. rita upp bakugnen
är svårt så det blir begripligt

ACC. N:R M. 13050:17.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bakugnen av tegel med tegel till golv. Likaså^s
byggdes valvet av tegel storleken på ugnen
var olika från 2 meter längd och $1\frac{1}{2}$ meter
bred till mindre ugnar, rörgång över valvet
ut i skorstenen har varit de senaste 70 åren
förut gick röken ut om likan, ungarna
voro runda invändes, liksom luns ~~en~~
tillgång till enis anverkades sådant på
försommaren och staplades upp att torka
under sommaren detta var ett utmärkt
bränsle, de som ej hade enis högg sönder
annat ris och torka. Bakugn användes
huvudsakligen att baka bröd; kistända
bakbräu har ej förskannit på frakten
till matlagning användes järn och koppars-
pannor, att steka på har de senaste 80 åren
funnits pannjärn, att koka kaffe på
kaffekittel av koppars, den som hade förut

tecknade trefoting av järn använde denna vid
kokning och stekning några andra småkär
användes y för 80 år sedan här på trakten
En gryta var något större kär med 2 öron
att lyfta den av och på den trefotiga järnstället
En panna var något mindre kär med ett
handtag att lyfta den med några hängare
har ej förkommit som berättaren kan minnas
Bränslan var mest björk och bök som såldes
i skogen i skogen på församlingen och köptes
hem på vintern när det skulle användas
och småbrugs för att omedelbart eldas med
det är först för omkring 40 år sedan som man
småbrugg ved på församlingen så att den
kunde torka under sommaren, det var
nådvändigt i äldre tider hava ett stort fiad
av fur eller björk, vare vare träns skulle
klyvas i små bitar att elda upp med på

morgonen det kallades att spanta stickor
Öldtång hörde till spisen och användes
att samla ihop glöder och halvbrända trä
vid sidan om spisen byggde en omkring 1 meter
lång och $\frac{1}{2}$ meter bred låda av trä som kallades
vask. Där tändkar och annat mättestick
diskades och över den upprätt hyllor med
rippar som kändes och dylikt upplades på
Belysning var ett ljus eller i äldre tider tändljus
Det var ej brukligt ha mer än ett kak och
eldstad som användes såväl sommar som
vinter På denna trakt användes vid
eldning utslutande ved och torv
Förnkammar låns sedan lång tid tillbaka
i rummet upptas kaketen, det var så kallad
sättugn med eldningslucka vid spisen
och kunde den läggas in större vedträd
som kunde ligga och bräna eld många timmar

ACC. N:R M. 13050:20.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6
I rummen fanns också mindre järnkaminer
som eldades huvudsakligen med torv.
Järnspisar kom här på frakten i bruk
omkring 1900-talet och brukade rivas ut
så stor del av den murade spisen att
järnspisen fick plats där då rören från den
gick rät upp i skorstenen. I slutet av
1800-talet hade alla järnhandlande sådana
till salen, vilka gäddas som först införde
järnspisar. Känner jag ej men det kom
så småningom efter råd och lägenhet. Någon
ändring av kokkärlen förkom ej utan
anskaffades nytt så småningom.
Såga särskilda seden vit spisen är ej
känt men nog gordes den ren och fin
när någon skulle inflyttas.